ЄВРОПА 22.09.2025 | Адрієнн Вольтерсдорф

Вирішальні голоси

Майбутнє Макрона залежить від соціалістів, а ті грають у велику гру, серйозно ризикуючи програти

Напередодні анонсованого протесту проти бюджетних планів недавно поваленого уряду Франсуа Байру його наступник Себастьян Лекорню прийняв провідних представників французьких соціалістів (PS) для перших переговорів в палаці Матіньйон. «З відкритими обіймами, але порожніми руками», – розчаровано підсумували прогресивні медіа. При цьому за минулі тижні прихильники Емманюеля Макрона і наближеного до нього Лекорню дійшли висновку, що домовлятися з PS треба негайно. Переконані ліберали ще сумніваються в необхідності компромісів, але загальнонаціональні страйки та демонстрації, до яких закликали численні профспілки, показують, наскільки небезпечною ситуація може стати для Лекорню і Макрона, якщо вони й далі триматимуться неоліберального курсу, який більшість уже давно не підтримує.

Чому саме партія Олів'є Фора з 12 процентами голосів має гарантувати виживання нового уряду (вже дев'ятого з дня вступу Макрона на посаду 2017 року), зрозуміло, якщо подивитися на співвідношення сил у французькій Національній асамблеї. З часу дострокових виборів, які Макрон раптом оголосив влітку 2024 року, вона розділилася на три майже рівні за силою блоки. Тобто спроба Макрона «прояснити» питання, хто становитиме більшість, повністю провалилася. Нині ситуація патова: параліч, вотуми недовіри й шалена плинність урядових кадрів. Відколи Макрон став президентом, змінилося вже 158 міністрів.

Вибори 2024 року посилили ультраправу партію *Rassemblement National* (RN) і послабили центристський, ринково-ліберальний табір Макрона. Також вони показали, що більшість у Франції і досі мають об'єднані ліві. Виступивши як «Новий народний фронт», коаліція соціалістів, зелених, комуністів і радикально лівих *La France Insoumise* (LFI) отримала відносну більшість місць. Проте Макрон не довірив лівому альянсу формувати уряд, а доручив це п'ятій з кінця партії в Асамблеї – консервативним республіканцям. Їхній прем'єр, Мішель Барньє, який свого часу успішно вів переговори про Brexit,

провалився всього через три місяці зі своєю програмою жорсткої економії, яка захищала багатих: економити мали нижчі верстви населення. У його наступника Франсуа Байру теж нічого не вийшло. Байру, лідер невеликої центристської партії *MoDem*, протримався дев'ять місяців. Зрозумівши, що немає сенсу просувати проєкт бюджету, який поляризував би суспільство, він сам поставив питання про довіру, і 8 вересня його переважною більшістю голосів усунули з посади.

Відповідальним за цей провал є насамперед лідер держави – Емманюель Макрон

Відповідальним за цей провал є насамперед лідер держави – Емманюель Макрон. Він починав як реформатор, який хотів адаптувати застарілу французьку соціальну державу до ринків XXI століття, але нині дедалі частіше діє як руйнівник П'ятої республіки. Для свого другого терміну він навіть не представив жодної програми, і, схоже, не дуже зацікавлений в тому, щоб мати більшість. Ще до поразки на виборах влітку 2024 року він часто дозволяв своїм прем'єр-міністрам (які повинні діяти суворо за вказівками) керувати країною за допомогою декретів, в обхід парламенту. За необхідні реформи, такі як виборча, освітня та пенсійна, він навіть не брався.

Що завзятіше Макрон намагається нав'язати парламенту свій ліберальний курс, то більше там хочуть хаосу. Деякі партії, передусім консерватори, й досі віддають перевагу варіанту дострокових виборів, щоб показати свою лояльність до президентського табору, який нині в меншості. Однак з вересня, згідно з Конституцією, Макрон знову може призначати дострокові вибори. Марін Ле Пен, лідерка RN, впевнена в популярності своїх ультраправих (яка зростає), тому не пропускає жодної нагоди вимагати дострокових виборів.

В особливо тяжкому становищі вже кілька місяців перебувають 62 депутати від PS. Жодна інша партія так явно не прагне компромісів, дратуючи цим власний табір. Наприклад, навесні соціалісти відмовилися приєднатися до ініційованого LFI вотуму недовіри Франсуа Байру. Жан-Люк Меланшон, лідер радикально лівої партії LFI, звинуватив PS у зраді спільних інтересів. Якби PS підтримала вотум, Байру б усунули з посади ще тоді. Натомість соціалісти запропонували не підтримувати вотум, а Байру в обмін на це пообіцяв доручити новій пенсійній комісії провести пенсійну

реформу. Через кілька місяців стало очевидно, що Байру взагалі не зацікавлений в пенсійній реформі й не піддається впливу. Тоді PS скасувала свій мораторій, і незабаром Байру було усунуто.

Соціалісти знову, після довгої перерви, займають привілейовану позицію

Отже, соціалісти знову, після довгої перерви, займають привілейовану позицію. Але всередині партії, яка прагне повернути колишню славу «народної» і заявляє про свою «готовність правити», точаться запеклі суперечки. Про непереборні ідеологічні розбіжності не йдеться, між лівими їх загалом немає. PS розколюють на табори і крила тактичні міркування на тлі наближення виборів. Перший секретар Олів'є Фор виступає за стратегічну відкритість до лівих радикалів з LFI і відновлення «Народного фронту», в той час як його внутрішньопартійний суперник Ніколя Майєр-Россіньйоль влітку домігся категоричної відмови від співпраці з неоднозначним лідером LFI Меланшоном. Той і сам категорично проти того, щоб давати новому прем'єр-міністру право голосу. Він наполягає на негайному вотумі недовіри й відставці Макрона. Зелені, навпаки, виступають насамперед за відновлення «Народного фронту» разом з LFI.

PS поки повернулася до своєї реформістської позиції і, на перший погляд, знову рішуча й конструктивна. Вона вимагає від нового голови уряду реалізації соціально прийнятних пропозицій, викладених в її альтернативному бюджеті. Цей бюджет передбачає серйозну економію, але при цьому курс на збільшення доходів шляхом скасування субсидій для підприємств та оподаткування дуже високих прибутків і відмову від багатьох скорочень в соціальній сфері. Якщо Лекорню не піде назустріч PS, соціалісти погрожують, bien sûr, вотумом недовіри. Перед призначенням Лекорню PS закликала Макрона довірити уряд їй як «посереднику». Зрештою, вирішальну кількість голосів зараз має саме вона. Французькі товариші грають в велику гру, серйозно ризикуючи програти.

Перевибори (що менше новий голова уряду Макрона готовий до компромісів, то більш імовірні) вже зараз не дають соціалістам спокою. Вони бояться брати участь у виборах за французькою мажоритарною системою без широкого союзу з усіма лівими

партіями, і небезпідставно. Крім RN, жодна окрема партія не зможе взяти участь у виборах у всіх 577 округах і до того ж висунути кандидатів, які матимуть шанс пройти у вирішальний другий тур.

Табору Макрона теж є чого боятися. Президент став таким непопулярним, що його партія *Ensemble* ризикує зазнати жорстокого краху. Лекорню, незважаючи на масові демонстрації на вулицях, поки не сигналізував соціалістам про готовність іти на компроміси. Тож чи вдасться вирвати компроміс у ідеолога Макрона – нині головне питання. Якщо вдасться, то PS зможе похвалитися тим, що вгамувала народний гнів. Якщо ж Макрон залишиться непохитним, то вже дев'ятий його уряд розпадеться, і він буде змушений оголосити перевибори. В такому разі соціалісти втратять багатьох прихильників, і саме їхнє існування буде під загрозою.

Переклад з німецької Дар'ї Прусенко

Адрієнн Вольтерсдорф
Париж

Адрієнн Вольтерсдорф (Adrienne Woltersdorf) очолює офіс Фонду ім. Фрідріха Еберта в Парижі. Раніше вона очолювала відділ комунікацій Фонду та Офіс регіонального співробітництва Фонду в Азії, що базується в Сінгапурі, а також офіс Фонду в Афганістані. До цього протягом восьми років вона робила репортажі з Вашингтона та Берліна для *taz (die tageszeitung)* і керувала китайською програмою Deutsche Welle.